

Skulu vitleysu sethúsasølurnar halda fram?

Til Jóhan Dahl, landsstýrismann í vinnumálum

Katrin Joensen

Sum landsstýrismaður í vinnumálum varðar tú av tryggingarviðurskiftum í Føroyum, og harvið eisini manglandi ognarskiftis-tryggingum.

Sum sethúsakeypari kom eg í kaotiska støðu, tá eg keypti eini hús við umfatandi goymdum skaða í 2012, - tí ongin ognarskiftis-trygging er í Føroyum.

Brúkaraverndarlógin kom annars í gildi í 2011, men hevur verið óbrúkilig, tí kunngerðin um tryggingarfulnað fyri ognarskiftis-tryggingar manglaði.

Kunngerðin kom so 27. aug. í fjør við tí endamálið at fáa ognarskiftis-trygging á marknaðin.

Í Vinnumálaráðanum hava tit tó við kunngerðini valt ikki at dekkja el, vvs og sopp, - tvs. dýrastu útreiðslurnar av goymdum skaða.

Komandi ognarskiftis-tryggingin verður tí til lítla nyttu, um hon bert dekkar goymdar skaðar, sum eru lut-falsliga bíligir at gera í stand.

Sostatt er veruleikin enn tann, at tá tilboð um ognarskiftis-trygging fer at koma á marknaðin, eru vit føroyingar í akkurát líka stórum vanda fyri at koma serstakliga illa fyri figgjarliga av goymdum skaða, sum vit altíð hava verið.

At keypa sethús í Føroyum er tí enn sum at spæla russiska roulette, - og ábyrgdin er tín, Jóhan Dahl!

Brúkararvernd uttanlands

Í londunum rundan um okkum er økið regulerað við lóg, og Hægstirættur vísur í U20102986/2H á endamálið við lóg um brúkarvernd: "Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget til lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom m.v., har det været hensigten med lovens regler om modtagelse af tilstandsrapport og oplysning om ejerskifteforsikring at etablere en retstilstand, hvorefter aftaler om køb af fast ejendom kun und-

tagelsesvis skal kunne give anledning til, at køberen - eller andre, som må anses for indtrådt i køberens krav - kan fremsætte et krav mod sælgeren begrundet i en bygnings fysiske tilstand."

Við lógarsmið eigur út-gangsstøðið altíð at verða at tryggja sær, at endamálið verður nátt.

Endamálið er væl lýst í viðmerkingunum hjá Hægstarætti, nevniliga at veita eina rættarstøðu sum tryggjar bæði keypara og seljara. Men Vinnumálaráðið hevur valt ikki at uppfylla veita eitt lógargrundarlag sum tryggjar nóg umfatandi við sethúsakeyp.

Tað lógararbeiðið tit hava gjørt í ráðnum er tí als ikki nøktandi!

Hví ikki veita føroyingum eina brúkbara loysn?

Hvør er orsøkin til ikki at veita okkum føroyingum eina brúkbara loysn, eins og í øðrum londum?

Tað kann neyvan verða manglandi byggilóggáva, tí í Danmark ber til at fáa veitt sær ognarskiftis-trygging við keyp av gomlum húsum, bygd innan byggilóggáva gjørdist veruleiki. Tí letur tað seg sjálvsagt eisini gera í Føroyum.

Orsøkin kann heldur ikki verða, at føroysk sethús eru verri fyri viðv. soppi enn sethús í øðrum londum. Ein serfrøðingur á økinum segði í Sosialinum tann 8. sept. 2014, at vit í Føroyum faktiskt eru betri fyri enn aðrastaðnis orsakað av luftfugtigheit og veðurlagi.

So hvør er orsøkin til at Vinnumálaráðið ikki vil veita føroyingum eina fullfiggjaða ognarskiftis-trygging?

Okkara støða, orsakað av manglandi ognarskiftis-trygging

Tá man, sum í okkara føri, kemur í hóslog við fyrrverandi eigarar sum ikki viðurkenna sína ábyrgd, tó skaðin uttan iva er uppstaðin í teirra tíð í húsinum, so setur tað nýggju eigararnar í eina fullkomiliga kaotiska støðu.

Vit liva nú á triðja ári við ógvusligu avleiðingunum av einum trupulleika, sum ein onnur familja upprunaliga eigur, – tí økið ikki er lógar-regulerað.

Vit gjørdur annars alt vit kundu frammanundan, fyri

ikki at enda í støðuni: vit bóðu um bústaðarlýsingina, sum vísti, at húsinu høvdu eina góða søgu og ongan skaða hvørki høvdu ella høvdu havt. Ein bústaðarlýsing, sum síðani vísti seg at verða serstakliga langt frá veruleikanum, nú sýnsmaður hevur staðfest, at húsinu hava goymdan skaða fyri næstan hálva millión.

Vit høvdu fakfólk við at hyggja eftir húsinum,

komin í hana. Men so er ikki í okkara føri.

Tá nú fyrru húsaegigarar ikki hevur ætlanir um at taka ábyrgd av skaðanum, hevði ein ognarskiftis-trygging, sum tryggjar móti soppi eins og tann í Danmark viðført, at vit langt síðani vóru komin úr aftur hesi kaotisku støðu. Men uttan fullfiggjaða ognarskiftis-trygging hava vit og onnur við okkum ikki annan møguleika enn at

og tíverri var veðrið gott hendan dagin, so ongin fekk mistanka um skaða millum skins og hold. Goymdur skaði erlogiskt nokk...goymdur!

Faktum er, at ein í flestu fòrum skal hava búð í einum húsi fyri at fáa mistanka, at goymdur skaði er. Sum húsa-eigari kemur tú jú at kenna tíni hús væl við árunum og gerst tí skjótt tilvitaður um, at eitthvørt ikki er sum tað eigur at vera. Ikki tí, - í okkara føri var tað als ikki neyðugt, tí yvirtøkudagin var vindur og regn, og ættin lá soleiðis, at soppaskaðin avdúkaði seg sjálvan umgangandi.

Í Føroyum er ikki óvanligt í slíkari støðu, at fyrri eigari tekur annaðhvørt fulla figgjarliga ábyrgd ella tekur húsinu aftur, netup tí ongin ognarskiftis-trygging finnist, og støðan ikki skal ganga útyvir tey sum ótilvita eru

fara í rættin við slíkum máli. Tað er tó ikki gongd leið! At verða í hondunum á tryggingarfelagið, sýnsmonnum og advokatum nú vit fara inn í triðja árið av hesum málinum uttan at vera komin stórt víðari hevur viðført, at vit nú eru útlúgvað.

Avleiðingar av longu málsviðgerðartíðini

Øll vita vit, at ósemjur sum viðføra rættarmál kunnu taka ár, og hetta málið hevur nú tikið so langa tíð, at vit hava ikki figgjarligan møguleika at flyta inn aftur í húsinu, tá tey eru sett í stand, – um enn vit vildu.

Hetta tí vit tóku 5 ára danskt skoðalán, fyri at gjalda 2. veðrætt niður skjótast, eins og so nógv onnur, ið ynskja sær skipaði figgjarviðurskifti. Vit hava tó verið tvungin til at steðga

láninum, tí vit aftur mugu leiga, og samstundis gjalda lánsrentur umframt umfatandi eykaútreiðslur av sethúsinum við goymda skaðanum. Eyðsæð er, at slík áhaldandi meirútreiðsla koppar einari figgjarætlan, óansæð hvussu skilagóð hon sá út innan keypið.

Verandi støða førir við sær, at tá vit koma til ár 5 av lánstíðini og danska lánið fellur til gjaldingar, mangla

sethúsasølur, har sethúsa-eigarar fyri at sleppa burturúr trupulleikanum við umfatandi goymdum skaða selja víðari og eftirfylgjandi goyma seg aftanfyri "Eg visti ikki av", - ein avgerð ið setur næstu eigarar í katastrofala støðu. Tað er jú neyvan av tilvild at næsti eigari sum regul beinanvegin finnur fram til størri goymdan skaðan.

Soleiðis gongur tað fyri seg í Føroyum- enntá við so-

vit enn at gjalda fyri hesi árinu við óætlaðu meirútreiðslunum orsakað av verandi støðu. Vit fara tískil at fáa tvey dýr lán samstundis, og tí er longu greitt, at vit hava ikki møguleika at figgja húsinu framyvir.

Avleiðingarnar fyri okkum sum familju hava longu verið umfatandi, bæði figgjarliga, heilsuliga og persónliga. Húsinu mugu nú seljast við skaðanum, og vit hava útlit til stórtap. Verandi støðan fer tí ivaleyst at merkja okkum figgjarliga restina av lívinum.

Eg fari tí ikki at viðmæla øðrum, sum koma í okkara støðu, at fara rættarvegin. Tað er ikki gongd leið at fara, netup tí málsviðgerðartíðin er so long, og avleiðingarnar tí eru væl meir umfatandi enn neyðugt.

Alternativíð er ósakligar

kallaðum professionellum meklarafyrirkum sum millumlið. Fullkomuliga vitleysar sethúsasølur fara fram, ið figgjarliga gera av við erligar familjur, ið velja rættarvegin fyri at fáa staðfest ábyrgd, tí samfelagið ikki tryggjar sethúsakeyp-arar í neyðugan mun.

Vit hava 4 børn at taka atlit til, ongi útlit til at málið figgjarliga fær nakran enda, og vit orka ikki meira!

So hvussu ætlar tú sum evsti ábyrgdarhavandi av tryggingarviðurskiftum at hjálpa okkum úr hesi støðu Jóhan Dahl? Og hvat ætlar tú at gera fyri at aðrir borgarar ikki skulu koma í okkara støðu?

Skulu hesar vitleysu sethúsasølurnar halda fram - við tær sum ábyrgdarhavandi landsstýrismanni?